

Годишњи извештај 2023.

Фондација
Регистар националног
интернет домена Србије

01/ Поздравне речи	3	05/ РНИДС домаћин међународних окупљања	21
Иван Романић	4	CENTR Jamboreeу Београду.	22
Иван Минић.	5	06/ РНИДС на домаћим и међународним конференцијама	23
Дејан Ђукић.	6	APTLD 83	24
2023. година у бројевима	7	Регионални Universal Acceptance Day форум . . .	24
02/ Доменско тржиште.	8	APTLD 84	24
Увећан расту 2023. години	9	Serbian Cybersecurity Challenge 2023.	25
Сарадња са овлашћеним регистрима	10	Пети Bizit семинар.	25
Истраживање „Употреба дигиталних технологија у пословању	11	DigiTalk е-комерц дани	25
Истраживање „Анализа домаћих веб-продавница“	12	SEEDIG 8.	25
03/ РНИДС-ови сервиси.	13	07/ Сајт Фондације рнидс.срб/рnids.rs . . .	26
04/ Догађаји у 2023. години.	15	08/ Домен пројекат.	28
Ђирилица на поклон	16	Сајт домен.срб/домен.rs	29
ДИДС 2023 – Размишљај дигитално	17	09/ РНИДС у медијима	30
IGF Србија 2023.	19	10/ Подршка заједници	32
Трећи „Интернет дијалог“	19	Спонзорства и донације реализовани у 2023. години	33
Национална конференција о сајбер безбедности	19	Пројекат „Локалац на интернету“	33
Девета RSNOG конференција	20	11/ Финансије	34
Хакатон „Има на ћирилицы“	20	12/ О нама	36
Два Бизнис клуба са Нишким кластером напредних технологија	20		

Садржај

01/ Поздравне речи

У октобру месецу присуствовао сам конференцији **Информациона безбедност – заједничка одговорност** у организацији наше фондације. Ова изузетно интересантна конференција пример је РНИДС-овог односа према заједници.

Велики број активности спроведених у 2023. години био је усмерен у два правца – ка друштвеној одговорности и ка образовању.

Активности које бих посебно истакао су: подршка употреби ћирилице на интернету, сарадња са младима кроз пројекат „Локалац на интернету”, сарадња са Центром за таленте „Никола Тесла” из Београда и Центром за таленте „Михајло Пупин” из Панчева. Није изостала ни подршка студентима кроз више различитих програма.

Организацијом конференције **Информациона безбедност – заједничка одговорност**, подршком деветој RSNOG конференцији и подршком програму „Сајбер херој”, РНИДС је дао значајан допринос повећању свести и нивоа образовања о растућем изазову дигиталне безбедности. Digitalk и Bizit подршка, као и незаобилазни ДИДС, јесу наш допринос образовању у области пословања и дигитализације пословања.

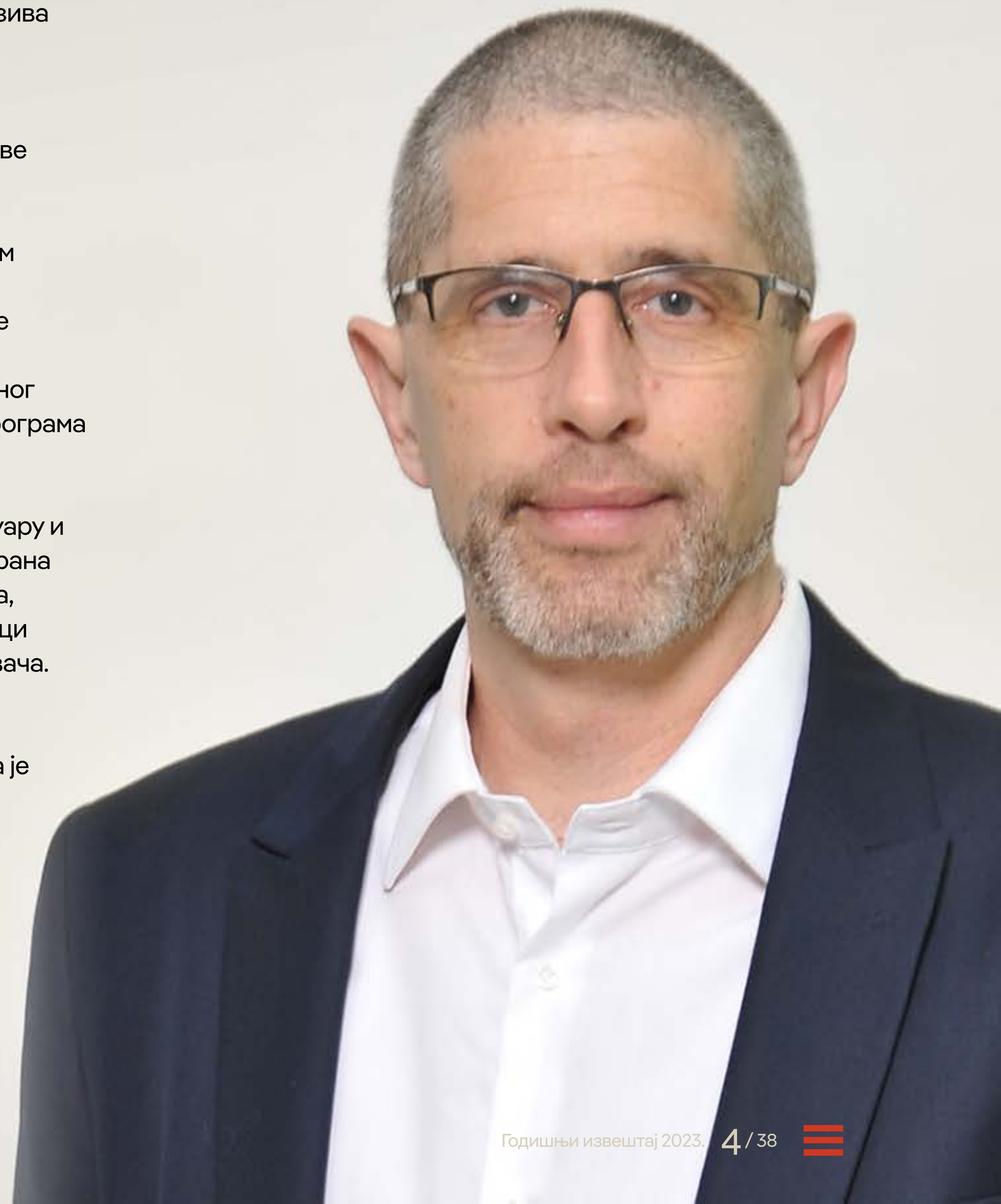
Током 2023. године одржане су и две радионице са овлашћеним регистрима: једна на тему заштите назива домена, а друга на тему унапређења заједничког тржишног наступа.

Конференција суоснивача је у 2023. години имала две редовне и две изборне седнице. Редовне седнице одржане су у мају и децембру. На мајској седници је усвојен Годишњи извештај УО, констатован је пријем Годишњег извештаја о раду Статутарне комисије и примљене информације о усаглашавању Стратегије РНИДС за период од 2023. до 2027. године. На децембарској седници усвојен је извештај независног ревизора, консултовали смо се о Нацрту плана и програма РНИДС-а за 2024. годину, а одложена је расправа о софтверу за гласање на седници Конференције. Изборне седнице су одржане електронски, у фебруару и септембру. На фебруарској изборној седници изабрана је заменица председника Конференције суоснивача, Биљана Пунош, а на септембарској изборној седници изабран је нови председник Конференције суоснивача.

Крај године смо дочекали са 129 суоснивача, што је пет мање него на почетку године. Девет суоснивача је напустило Конференцију, а придружила су нам се четири нова.

Иван Романић

председник Конференције суоснивача

Прошле су три године, али се и даље не осећам комотно да кажем да је пандемија прошла и да су последице иза нас.

Верујем некако да ће сама чињеница да се десила све нас обележити трајно. Ипак, можемо рећи да је 2023. била година када се наше понашање вратило на старо.

Током 2023. одржали смо 14 седница Управног одбора и усвојили петогодишњу стратегију РНИДС-а, као и неколико нових аката, и то правилника о комуникацијама и о располагању финансијским средствима, као и Пословник о раду Управног одбора. Такође, извршена је ревизија појединих докумената у Фондацији и том приликом су укинута документа чија је потреба за даљом применом престала да постоји.

Највећи до сада, ДИДС 2023, одржан је уживо у Дому културе „Влада Дивљан“ у Београду, пред више од 400 посетилаца. Под слоганом „Размишљај дигитално“ бавили смо се темом традиције, вишејезичности, представили искуства компанија која су развијала нека од најкоришћенијих дигиталних пословних решења из Србије и представили резултате истраживања тржишта – употреба дигиталних технологија у пословању. Посебан допринос дали су говорници Дејв Бирс и Фредрик Харен, глобални лидери у области креативности.

Током 2023. смо се и потпуно вратили физичком присуству на догађајима партнерских и пријатељских организација (ICANN, CENTR, RIPE, DNS-OARC и APTLD). Почетком маја организовали смо **Српски форум о управљању интернетом** (IGF Србија 2023), а крајем маја **CENTR Jamboree** са готово 200 учесника. Догађаји су испунили висока очекивања и препоручили нас да и у наредним приликама угостимо колеге из Европе и целог света.

Девета **RSNOG конференција** одржана је у новембру у Музеју науке и технике, уз највећу до сада подршку партнера и спонзора и велико интересовање публике и учешће свих кључних играча на тржишту оператера.

Стартовао је и пројекат „Локалац на интернету“ у сарадњи са брендом DechkoTzar, и током 2023. профит од продаје производа обезбедио је котизације за 22 полазника Центра за младе таленте „Никола Тесла“ на међународном такмичењу STEMCO у пет научних дисциплина. Освојено је 12 златних и 12 сребрних медаља. Планови за 2024. су веома амбициозни, а односе се на подршку талентима и важним друштвеним темама.

Као Управни одбор, очекује нас конкретизација бројних иницијатива и идеја на којима смо током 2023. радили, и сигуран сам да ће последња пуна година нашег мандата бити и најпродуктивнија.

Иван Минић

председник Управног одбора

Током 2023. РНИДС је доживео важан јубилеј – обележено је 15 година од почетка регистрације назива .rs домена, транзиције са .yu и 15 година од како рад .rs домена пружа важну подршку развоју привреде, а нарочито дигитализацији пословања.

Са поносом можемо рећи да су национални домени, превасходно .rs, први избор корисника у Србији.

Истраживање спроведено почетком године показало је да готово 70% веб-продавница бира .rs, као и 72,5% домаћих предузећа чије је основно тржиште Србија.

Иако првенствено техничка организација, РНИДС је и организација која активно подржава развој друштва и привреде. Такву подршку пружали смо и током 2023, како едукацији привредника кроз конференцију ДИДС и друштвено одговоран пројекат **domen.rs**, тако и едукацији стручних јавности путем конференције RSNOG, која је доживела своје девето издање и конференције **Интернет дијалог**, која је 2023. имала истински међународни карактер. Изузетно смо били ангажовани на пољу подршке младим талентима – кроз пројекат Локалац, организацију хакатона **Има на ћирилицы**, бројна спонзорства, донације и суорганизације догађаја и пројеката намењених студентима и средњошколцима (такмичење Сајбер херој и Осуди дискриминацију, конференција КСЕР, хакатон AIBG, сарадња са Фондацијом „1%” и др).

Своју репутацију малог регистра за пример глобално, а који игра важну улогу у региону, потврдили смо и прошле године, те били домаћин највећег годишњег окупљања европских регистара – догађаја **CENTR Jamboree**. Током готово четири дана, безмало 200 колега боравило је у Београду, где је, на маргинама програма конференције, имало прилике и да, уз помоћ домаћина, боље упозна наш град. Тај догађај није био једини на пољу међународне сарадње јер је РНИДС подржао и реализацију регионалног SEEDIG-а, а представници регистра учествовали су на догађајима ICANN-а, APTLD-а и др.

Сарадња са домаћим организацијама и институцијама није изостала, те је уз подршку Министарства информисања и телекомуникација и других учесника, организован други **IGF Србија**. Са националним ЦЕРТ-ом прошле године смо први пут организовали октобарску Националну сајбер конференцију уз подршку Министарства и Мреже за сајбер безбедност, која се већ по првом издању позиционирала као најреферентнији догађај у овој области.

Стабилан развој је пут којим се крећемо у сусрет новим јубилејима.

Дејан Ђукић

директор

2023. година у бројевима

Доступност
DNS сервиса
100%

Доступност
осталих сервиса
100%

135.605
регистрованих
назива **.rs** домена

3.612
регистрованих
назива **.срб** домена

Раст
5,61%

129
суоснивача

43
овлашћена
регистра

13
запослених

02/

Доменско тржиште

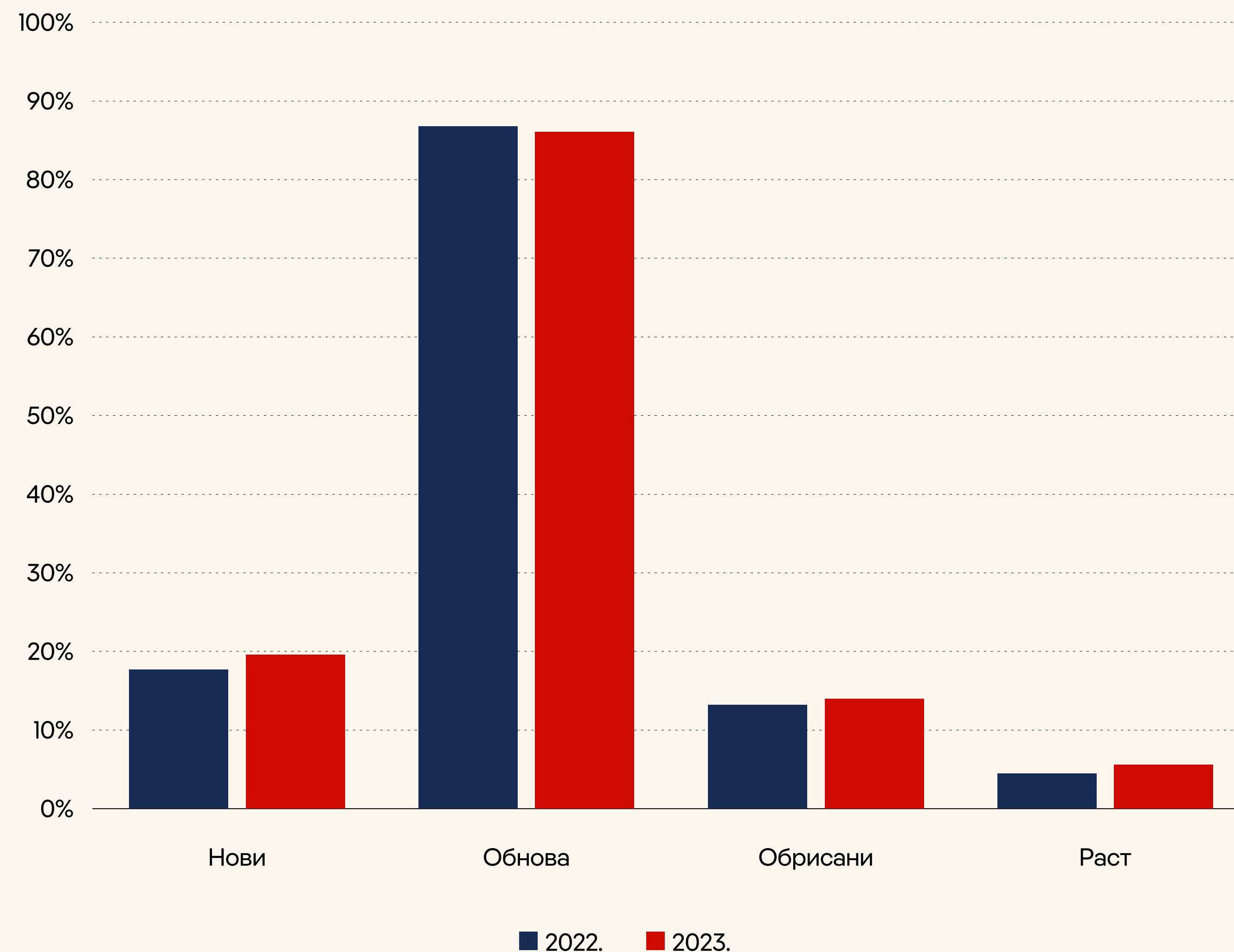

Увећан раст у 2023. години

Крај 2023. дочекали смо са 135.605 регистрованих назива .rs домена, што представља раст од 5,61% у односу на крај 2022. године. Број регистрованих назива .срб домена износио је 3.612, што је 57,25% више у односу на претходну годину.

Сви статистички параметри који су у вези са називима .rs домена стабилни су већ годинама, тако да су и за 2023. годину, у односу на претходну, разлике минималне.

.rs домени 2022/2023.

Сарадња са овлашћеним регистрима

Прва радионица за овлашћене регистре организована је у јуну и била је посвећена безбедносним аспектима, односно заштити назива домена и променама које овлашћене регистре очекују приликом рада у апликацији RSreg.

Следећа радионица организована је у септембру, како би били представљени планови за унапређење заједничког тржишног наступа, размотрени предложени модалитети сарадње на маркетиншким активностима уз представљање нацрта програма подршке тржишним активностима овлашћених регистара.

На самом крају године организован је онлајн састанак са овлашћеним регистрима РНИДС-а, током ког је представљена финална верзија Подстицајних програма, чија имплементација почиње у јануару 2024.

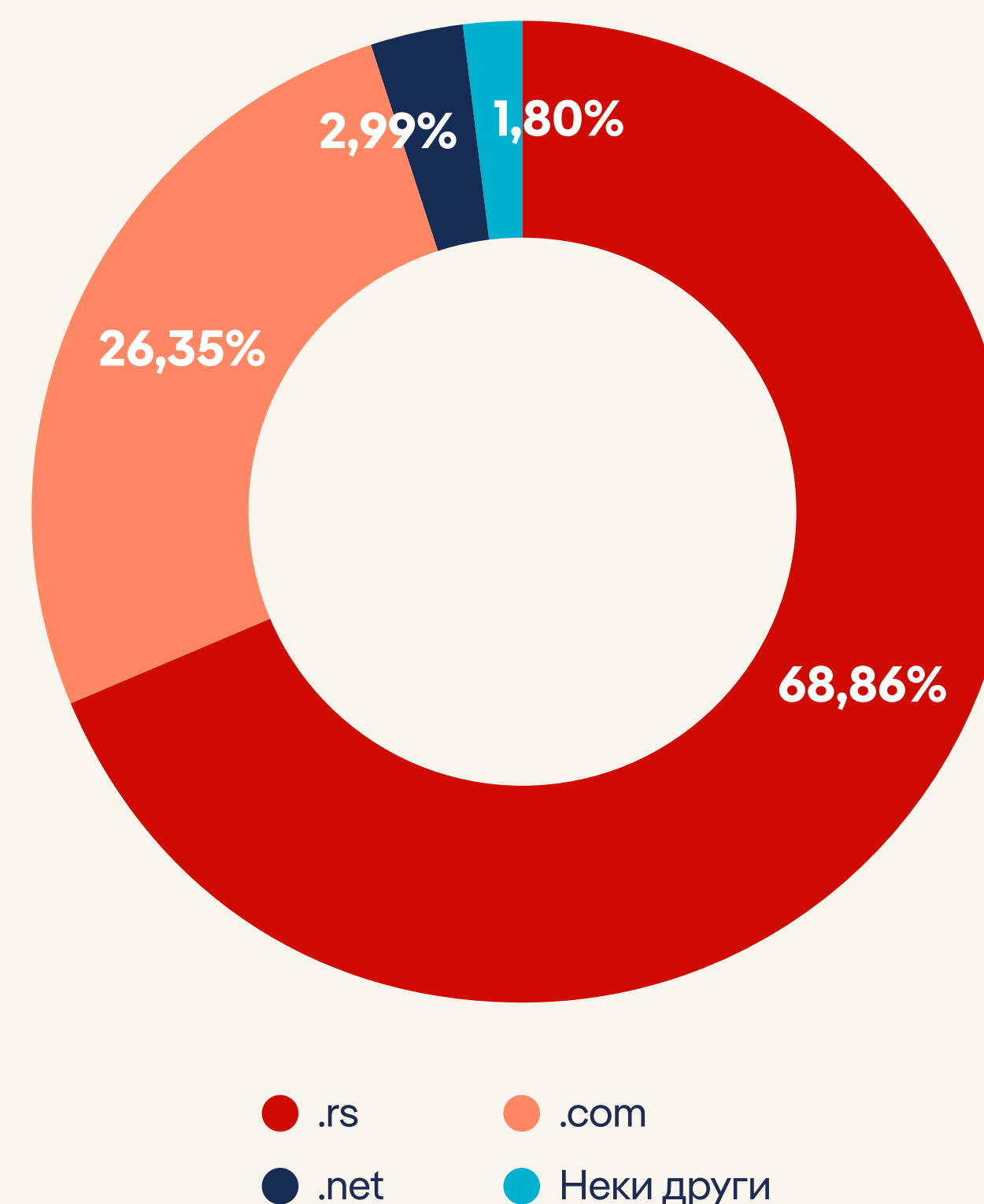
Истраживање „Употреба дигиталних технологија у пословању”

Агенција *Plummark* је за потребе РНИДС-а, током јануара 2023, спровела квантитативно [истраживање](#) о томе како предузећа користе дигиталне технологије у свом пословању. Истраживање је спроведено на насумичном узорку од 650 предузећа у Србији, методом телефонске анкете (CATI). Анкета је урађена са власницима, директорима или менаџерима који су информисани о теми употребе дигиталних технологија у свом предузећу.

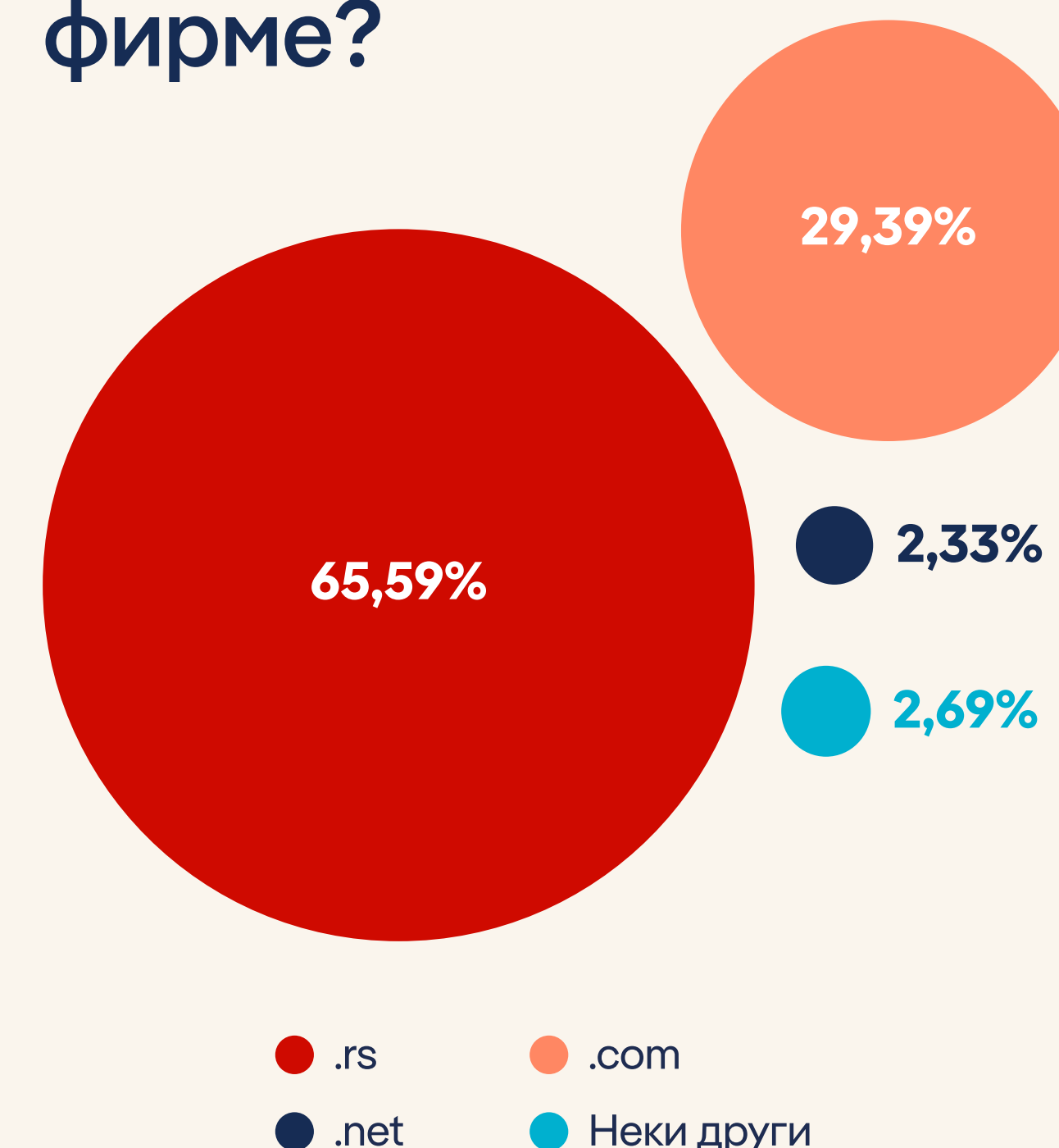
Како ово истраживање показује, сајт поседује чак 82% фирми у Србији, од којих је две трећине на .rs домену. Међутим, онлајн продају преко сајта има свега око 36% предузећа.

Скоро сви испитаници употребљавају имејл у званичној комуникацији, при чему готово половина користи имејл на домену фирме. Преко две трећине њих користи .rs домен. Мање фирме, предузетници, као и предузећа која послују краће чешће употребљавају бесплатне сервисе, са изузетком трговинских фирми. Иако већина трговаца послује као микро и мала предузећа, више од половине користи имејл на домену фирме.

Рекли сте да ваша фирма користи имејл на свом домену, који је то домен?

На ком је домену веб-сајт ваше фирме?

Омиљене друштвене мреже за продајне активности и даље су Фејсбук и Инстаграм. Вајбер је недовољно искоришћен у пословне сврхе, имајући у виду да са 90% удела у Србији апсолутно доминира међу сервисима за инстант размену порука.

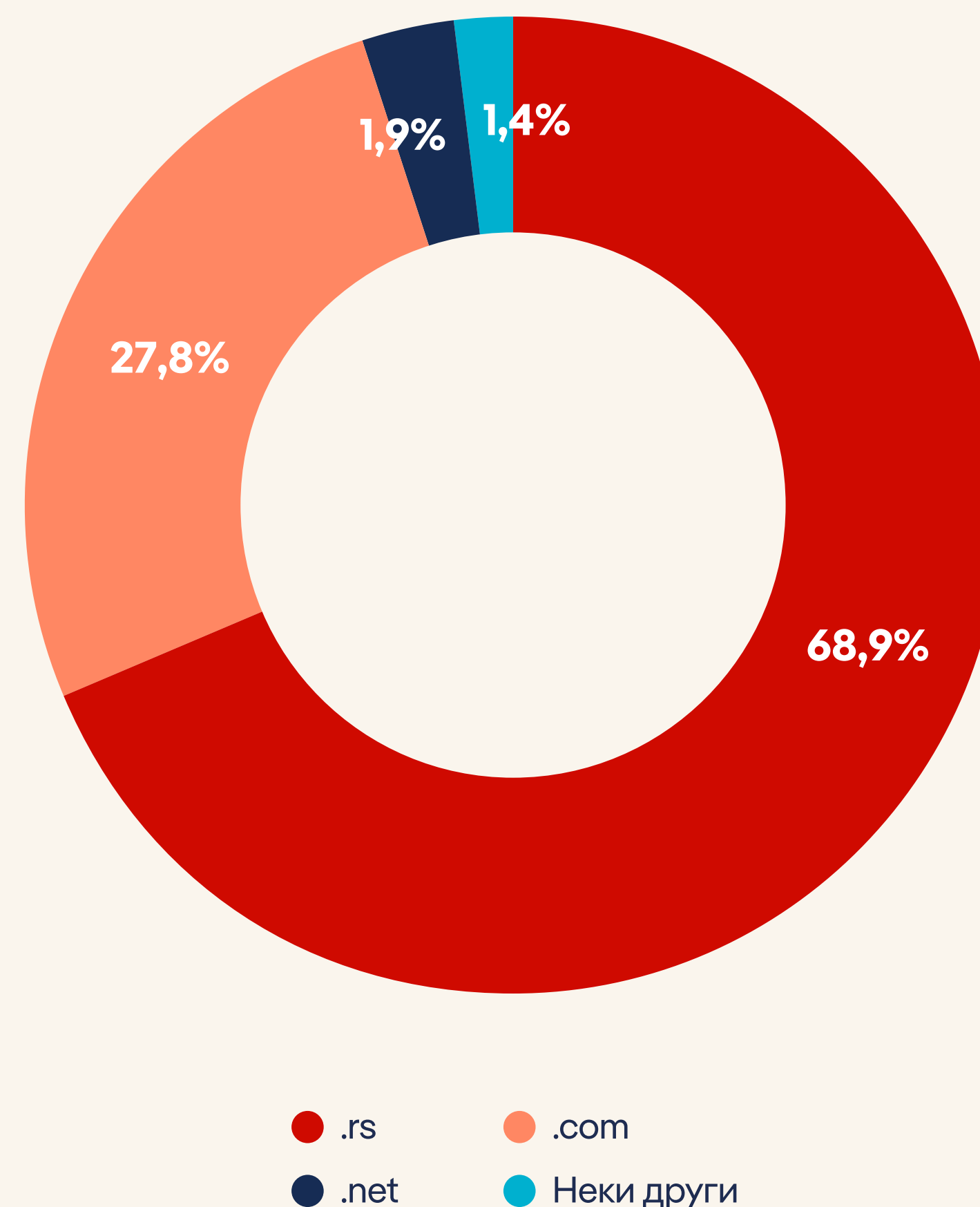
Истраживање „Анализа домаћих веб-продавница“

Резултати су формирани на основу [истраживања](#) које је агенција „Е-трговина” спровела у периоду од новембра 2022. до фебруара 2023. године. Оно је обухватило 1.000 веб-продавница на сајтовима домаћих правних лица која продају робу и/или услуге. Свако правно лице је проверено у АПР-у пре укључивања у узорак, како би се искључила могућност да у обзир буду узете нелегалне продавнице. За сваку продавницу је, прегледом садржаја на сајту и домена на којима се сајтови налазе, утврђено тренутно стање у складу са постављеним сетом критеријумима.

Истраживање је показало да се на .rs домену налази 68,9% веб-продавница, али да је свега 66% .rs домена регистровано на правно лице које је власник сајта, чије податке чак 15,1% веб-продавница не објављује или објављује само делимично.

Вордпрес платформу користи 67% веб-продавница, а активан SSL/TLS сертификат има њих 97%, од чега је чак 91,44% *Domain Validation*. На 84,8% веб-продавница наведено је да испоручују само у Србији. Притом, плаћање картицама омогућава њих 52,1%. Чак 87,1% веб-продавница има имејл на властитом домену.

Да ли је ваша веб продавница на .rs, или неком другом домену (.com, .net, .org...)?

68,9%
веб-продавница
налази се на
.rs домену

03/

РНИДС-ови сервиси

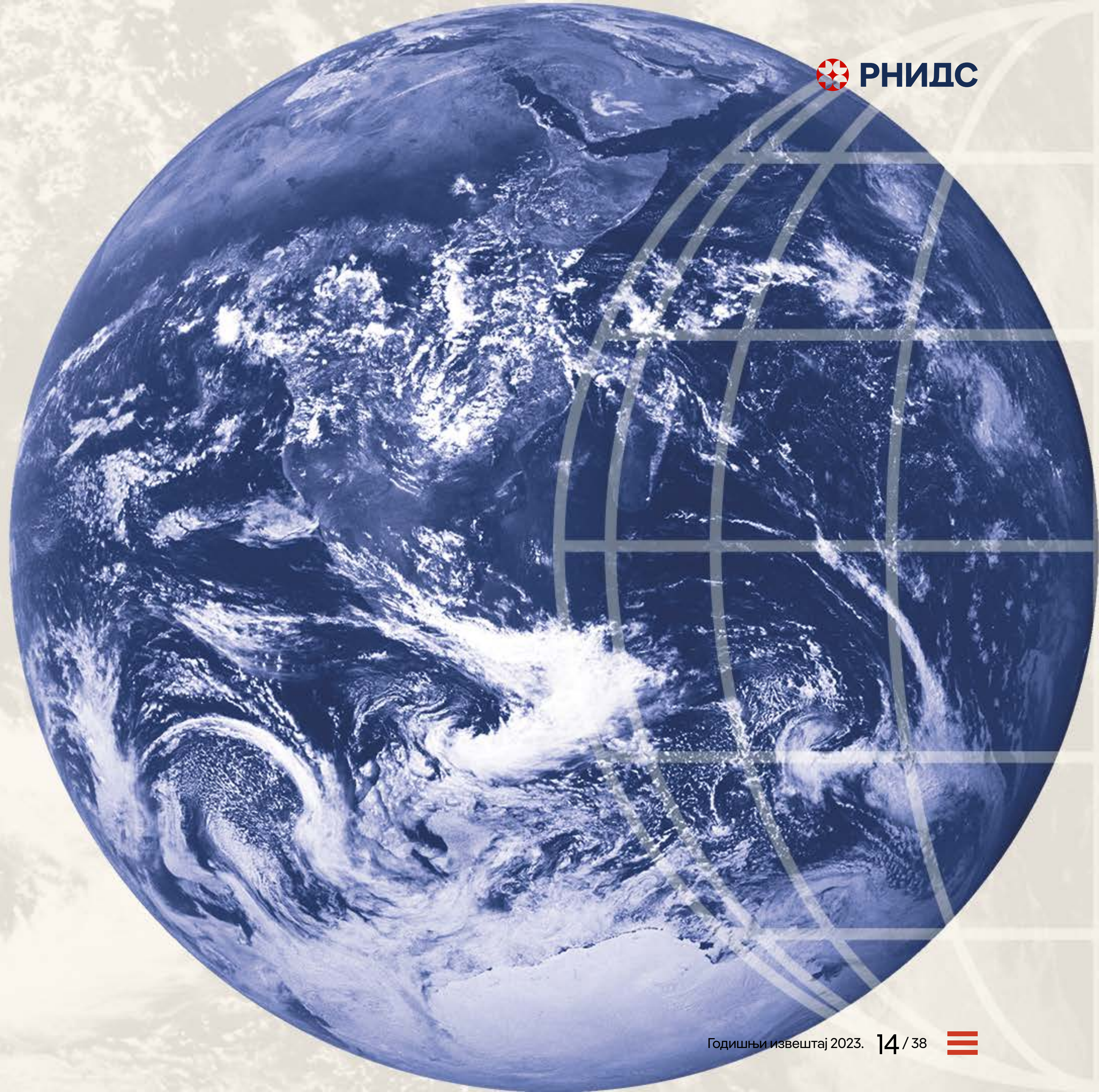

Сви основни сервиси РНИДС-а су током 2023. године радили стабилно, без прекида. Све интервенције на унапређењу или подешавању система су планиране и извршене без прекида сервиса.

На систему за регистрацију домена извршено је неколико измена како би се олакшао рад, или убрзао процес рада. Једна од промена извршена је у процесу промене регистранта, из кога је избачен корак слања PDF формулара, али су унете и многе друге измене које су презентоване овлашћеним регистрима кроз обавештења и презентације.

Током године је обављена набавка и припрема за промену дела мрежне опреме (инсталација се планира за први квартал 2024), чиме се унапређује безбедност и стабилност у раду мрежних сервиса.

Софтвер и инфраструктура су редовно ажурирани на најновије стабилне верзије у складу са препорукама произвођача. Током ових активности сви сервиси су били доступни.

04/

Догађаји у 2023. години

Ћирилица на поклон

Представљањем нових фонтова српске ћирилице Етар РНИДС и разговором на тему односа српског језика и вештачке интелигенције обележена је једанаеста годишњица почетка регистрације .срб домена.

О фамилији фонтова Етар РНИДС који се могу бесплатно преузети на веб-сајту РНИДС-а говорио је њихов аутор, графички дизајнер Петар Стошић. Аутор је објаснио да су на располагању четири фонта, два усправна и два италик, сваки у две тежине, што је сасвим довољно за обраду текстова, али и захтевније дизајнерске подухвате, како за веб тако и за штампу. Поменуо је и да су креирани са жељом да буду носиоци различитих врста дизајна. „Типографски, писмо припада групи гротескних

сансерифа, чији је најпознатији представник Хелветика, но, у односу на Хелветику под значајним је утицајем калиграфије“, објаснио је аутор.

Фонтови Етар РНИДС могу се преузети бесплатно [на следећем линку](#).

Слободан Марковић, саветник за дигиталне технологије у Програму УН за развој, говорио је о пројекту COM-text, односно иницијативи за развој отворених NLP/NLU (рачунарска обрада, одн. „разумевање” природног језика) ресурса и алата за српски језик. Циљ је да се у будућности стартапима, ИТ компанијама и другим актерима на располагање ставе ресурси за развој NLP/NLU решења. Тиме ће се остварити позитиван утицај не само на развој пословања, већ и очувања српског језика у дигиталној ери. Пројекат су подржали РНИДС и више великих српских компанија које послују у ИТ сектору.

Током сесије **Српски језик и вештачка интелигенција** саговорници су се сагласили да иницијативе за бављење српским језиком морају да дођу из Србије, јер мало тржиште није атрактивно глобалним технолошким гигантима, а ако у дигиталној ери која долази не будемо на српском језику могли с машинама да комуницирамо гласом и текстом, биће то ера у којој ће се српски језик изгубити.

Погледајте [снимак скупа](#).

абвгдћ
ежзијк
лљмнњо
прстћу
фхцчџш

ALEKSANDAR VUČIĆEVIĆ
 RADE VUČIĆEVIĆ
 ALEKSANDAR MARKOVIĆ
 DRAGAN MARKOVIĆ

MEDIJSKI
 POKROVITELJI

● BIZNIS &
 FINANSIJE

ORGANIZATOR

 RNIDS

ДИДС 2023 – Размишљај дигитално

Овогодишњи [Дан интернет домена Србије – ДИДС 2023](#) одржан је 7. марта уз учешће више реномираних говорника, предавача и панелиста. Изузетна посећеност конференције најбоља је потврда да су теме о којима је посебно било речи актуелне, добро одабране и занимљиве, што је пригодно илустровао и званични слоган „Размишљај дигитално”.

После уводних обраћања, уводно киноут (*keynote*) предавање [Дејва Бирса](#) навело је аудиторијум да добро промисли о томе како се купци подстичу да буду одани бренду. Према његовим речима, купци не цене много оно до чега долазе лако и без посебног труда. Труд уложен у достизање одређеног циља Бирс назива „трење”, сматрајући то снажним генератором вредности бренда. Конкретно, брендови су у могућности да стварају позитивно трење, тако што пред купца постављају циљ у чију реализацију он мора да уложи одређен труд не би ли заслужио свој однос са брендом. Испуњавање постављених задатака резултира осећајем посебности, ексклузивитета и припадности бренду, при чему се у мозгу купца луче хормони среће, стварајући дуготрајну, емотивну везу са брендом.

Панел [Породичне компаније и наредни ниво](#) дотакао се теме смене генерација у породичним фирмама у Србији, као и динамике међуљудских односа у компанијама у којима су менаџери и запослени уједно и чланови породице. Уз учешће два оца и два сина из двеју реномираних компанија, дискусија је указала на то да су њихове почетне позиције биле дијаметралне – док су оснивачи махом оснивали фирме ради решавања егзистенцијалних питања, њихови наследници се сусрећу са потпуно другачијим низом проблема и изазова, од којих многи имају директне везе са дигитализацијом и функционисањем фирме у околностима интензивне употребе високих технологија. Хармонија и давање приоритета породици обезбеђују услове за креирање континуитета и безболне генерацијске транзиције.

Серија од три сјајна предавања која је уследила држала је све време пуну пажњу публике. Ребрендирање сајта domen.rs, прича о брендирању традиције, односно ракије као националног бренда и како достићи добро вишејезичко корисничко искуство биле су врло различите, а опет животне теме које су показале да у Србији постоји огроман простор за иновације који заузимају млади и предузимљиви људи спремни за сваки замислив глобални изазов.

Панелу [Дигитална пословна решења из Србије](#) претходило је представљање [резултата истраживања](#)

о употреби дигиталних технологија за потребе домаћег бизниса. Обављено на узорку од 650 фирми, истраживање је показало да половина њих обавља имејл комуникацију са сопственог интернет домена, од којих су 69% .rs домени. Сајт користи чак 82% анкетираних, од којих је две трећине на српском доменском простору. Међутим, онлајн продају преко сајта има свега око 36% фирми, док су омиљене друштвене мреже за продајне активности и даље Фејсбук и Инстаграм, уз уочен раст Линкедина и Тик-тока.

За крај, присутнима је киноут предавање одржао [Фредрик Харен](#), а тема је била – креативност. Према

речима Харена, битно је указати и борити се против две заблуде: да је креативност ретка појава и да је она униформна. Наиме, креативност има хиљаде лица и умногоме зависи од локалних културолошких образаца, а на бизнисима је да идентификују и подрже оне обрасце који ће бити успешни на циљном тржишту. Као посебан проблем указао је на погрешну самоперцепцију кроз минимизирање домета сопствене креативности. Истакао је да самоувереност, када је реч о креативности, увек треба да има предност у односу на скромност.

Погледајте [снимак конференције ДИДС 2023](#).

IGF Србија 2023

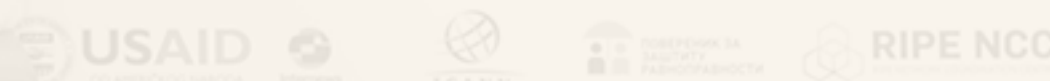
Српски форум о управљању интернетом (IGF Србија 2023) одржан је 16. маја у Београду, а пред окупљеном публиком разматране су теме у фокусу интересовања међународне интернет заједнице. И ове године домаћин форума био је РНИДС, а суорганизатори Министарство информисања и телекомуникација, Фондација „Дипло“, Интернет друштво Србије, огранак Београд, и компанија Gransy, уз подршку организација USAID/Internews, ICANN, RIPE NCC и Канцеларије повереника за заштиту равноправности.

IGF Србија одржава се други пут под овим називом и део је NRI (*National and Regional IGF Initiatives*) мреже глобалног IGF-а, а наставак националних дискусија о дигиталним политикама и управљању интернетом.

Поздравне поруке упутили су Ченгетај Масанго, који се налази на челу Секретеријата Форума о управљању интернетом Уједињених нација, Андреа Бекали, директор за односе са стејкхолдерима за Европу (ICANN), и Олга Кирилук, председавајућа Извршног одбора организације SEEDIG.

Трећи „Интернет дијалог“

Трећа конференција **Интернет дијалог**, коју заједно организују РНИДС и Правни факултет Универзитета у Београду, одржана је 13. јуна у простору *Bezistan Open Space*. Ове године конференција је у потпуности имала међународни карактер, имајући у виду да су учесници из Словеније, Немачке, Пољске, Италије, Холандије, Кипра, Мађарске и Србије разговарали о новим европским прописима који се примењују на онлајн платформе – Уредби о дигиталним тржиштима и Уредби о дигиталним услугама, док су учесници из Сједињених Америчких Држава, Кине и Аустралије представили упоредноправна решења наведених земаља.

Национална конференција о сајбер безбедности

Фондација РНИДС и Национални ЦЕРТ Републике Србије, уз подршку Министарства информисања и телекомуникација и Мреже за сајбер безбедност, заједно су 17. октобра организовали конференцију посвећену најважнијим темама из области сајбер безбедности. Конференција је забележила изузетно интересовање како медија тако и публике, те је на лицу места присуствовало више од 200 посетилаца, а видео-пренос догађаја током његовог трајања прегледан је више од 1.200 пута.

Конференција је окупила представнике јавног, академског, невладиног и приватног сектора и подвукла значај сарадње различитих страна на подизању свести о сајбер безбедности.

Девета RSNOG конференција

Група мрежних оператора Србије (RSNOG) одржала је 9. новембра 2023. у Београду своју девету годишњу конференцију, уз учешће бројних домаћих и страних стручњака из домена мрежних комуникација, информационе инфраструктуре, мултимедијалних сервиса, сајбер безбедности, подршке пословним операцијама и других.

Фондација РНИДС је, као и свих претходних година, подржала реализацију догађаја не само као покровитељ конференције, већ и организационо и логистички.

Главни утисак са конференције био је да ће у блиској будућности стручњаци из области интернет умрежавања имати доста посла како би одговорили изазовима које пред мреже оператора доносе трендови попут стримовања догађаја уживо, пораста броја повезаних уређаја (*Internet of Things*), све већег обима података који се преносе путем 5-Г мрежа, те технологије попут вештачке интелигенције, виртуелне и проширене реалности.

Погледајте [снимак конференције](#).

Хакатон „Има на ћирилици“

Крајем новембра РНИДС је, у сарадњи са компанијом *Quantox Technology*, организовао трећи хакатон, а овогодишњи задатак била је израда веб-портала са ресурсима за креирање сајтова, апликација и садржаја на ћирилици.

Десет екипа, 40 учесника, гимназијалци из Ниша, студенти из Београда, Новог Сада, Крагујевца, Чачка и Ниша током 48 сати, 25. и 26. новембра, покушали су да одговоре на питање шта то све има на ћирилици на интернету.

Свих 10 екипа је пронашло одговор и представило различите веб-портале – од портала који излиставају постојеће ресурсе, подстичу дискусије, до портала на којима се граде заједнице. Жири је одлучио да прво место припадне најмлађем тиму који је учествовао, екипи гимназијалаца специјалног ИТ одељења „Бора Станковић“ из Ниша и њиховом решењу „Ћирилко“.

Два Бизнис клуба са Нишким кластером напредних технологија

Одржана су два Бизнис клуба који заједно организују РНИДС и Нишки кластер напредних технологија (NiCAT), и то 31. марта и 1. децембра. Као и у 2022. години, догађаји су окупили компаније чланице Кластера, али и представнике нишке академске заједнице и других пословних организација, а током два сусрета разматране су теме попут промена у пословању које су, како локално тако и глобално, узроковале кризу у ИТ сектору, имплементација нових технологија и улазак нових генерација на тржиште рада.

05/

РНИДС домаћин међународних окупљања

CENTR Jamboree у Београду

Највећи годишњи састанак заједнице коју окупља CENTR (Удружење европских националних регистара домена највишег нивоа) – CENTR Jamboree одржан је у периоду од 31. маја до 2. јуна у Београду. Фондацији РНИДС припало је задовољство да буде домаћин колегама из регистара националних домена највишег нивоа из Европе, али и других делова света.

Добродошлицу у Београд окупљенима је пожелео Дејан Ђукић, директор РНИДС-а, који је колегама представио рад и историју развоја нашег регистра.

Током првог дана разговарало се о трендовима у индустрији, post-quantum DNS-у, о успоравању раста као проблему али и прилици. Посебна пажња посвећена је директиви Европске уније NIS2 (*Network and Information Security*), те је након датог прегледа директиве уследио панел, током ког се разговарало о верификацији и валидацији регистраната, а у контексту наведене директиве. Током другог дана текле су паралелне сесије. Разговарало се о сарадњи са овлашћеним регистрима, системима за упозоравање на злоупотребе и о усклађивању рада и процедура регистара са правним прописима. Трећи дан био је посвећен раду пројектних група, али и сесијама које су се бавиле DNS-ом и вештачком интелигенцијом и могућношћу унифицираног приступа верификацији регистраната.

Готово 200 учесника, током три дана, на пленарним и радним сесијама, разматрало је питања важна за свакодневни рад регистара, али и питања која се тичу стратешких одлука и перспективе рада регистара у светлу нових трендова и захтева међународне легислативе.

06/

РНИДС на домаћим и међународним конференцијама

APTLD 83

Конференција **APTLD 83** одржана је у главном граду Лаоса, Вијентијану, 21. и 22. фебруара, а теме у фокусу заједнице коју окупља Удружење регистара националних домена највишег нивоа азијско-пацифичког региона (APTLD) биле су сајбер безбедност, ефикасност DNS-а, те аутоматска детекција злонамерних регистрација, као и правни аспекти регистрације домена.

На панел дискусији **Заштита жига у различитим правним системима** учествовао је Дејан Ђукић, директор РНИДС-а, који је говорио о основним разликама између жига и назива домена, и објаснио како у Србији функционише Комисија за решавање спорова поводом регистрације назива домена.

Регионални Universal Acceptance Day форум

Регионални форум [Universal Acceptance Day](#) окупио је у Јеревану, у Јерменији, представнике различитих организација из Источне Европе. Форум је део глобалне иницијативе [Universal Acceptance Day \(UA Day\)](#), односно Дана универзалне прихватљивости.

Током церемоније отварања уводни говор, као представник ICANN-а, одржао је Данко Јевтовић, потпредседник борда директора ICANN-а и члан Управног одбора РНИДС-а.

На панелу **Универзална прихватљивост интернационализованих назива домена (IDN) и начини њихове промоције** Дејан Ђукић, директор Фондације РНИДС, навео је да су оба српска национална домена интернационализована и објаснио да је приступ РНИДС-а промоцији .срб домена заправо промоција употребе ћириличног писма на интернету. Активност израде и поклањања фонтова српске ћирилице, која траје већ више од четири године, наишла је на одличан одзив креатора садржаја за интернет – од дизајнера до веб-дизелопера, па поклоњени фонтови воде свој активан живот на страницама сајтова, као део визуелних идентитета брендова.

APTLD 84

Представници Фондације РНИДС врло активно су учествовали у програму Конференције **APTLD 84**, који је одржан у Сеулу, у Јужној Кореји, у периоду од 19. до 21. септембра.

Директор Фондације РНИДС Дејан Ђукић одржао је тренинг на тему развоја политика које се тичу личних података регистраната назива домена. Током првог дана скупа, Ђукић је такође учествовао на панелу посвећеном националним доменима и активностима које се тичу имплементације Универзалне прихватљивости (Universal Acceptance), а говорио је о кампањама и иницијативама РНИДС-а.

Руководилац Сектора ИКТ сервиса Жарко Кецић био је учесник панела о праксама регистара домена највишег нивоа када је реч о борби против злоупотреба DNS-а (система назива домена).

Члан Управног одбора РНИДС-а Данко Јевтовић учествовао је на панелу посвећеном улози националних регистара домена највишег нивоа и перспективи ове улоге у интернет еко-систему, док је Душан Стојичевић, заменик председника Управног одбора РНИДС-а, био учесник панела који је разматрао актуелне односе регистара и овлашћених регистара у доменској индустрији каква је данас.

Serbian Cybersecurity Challenge 2023.

Финале националног такмичења *Serbian Cybersecurity Challenge 2023* одржано је 17. маја у Београду. Било је 197 такмичара подељених у 17 тимова, састављених од студената и средњошколаца, који су се надметали у решавању задатака из различитих области у вези са сајбер безбедношћу.

Представници привреде и организација које су пружиле подршку такмичењу разматрали су, током панела који је уследио, значај оваквог програма за изградњу капацитета у области сајбер безбедности у Србији. У панел дискусији је испред Фондације РНИДС учествовала Дијана Милутиновић, самостална сарадница за маркетинг и комуникације.

Пети Bizit семинар

Фондација РНИДС подржала је реализацију петог Bizit семинара, одржаног 19. априла на Белом двору у Београду, у организацији PC Press-а. Семинар се бавио темом наслеђивања бизниса, организационим, правним и моралним аспектима процеса преношења права управљања и права власништва са оснивача на наследнике.

Поред стручњака Института „Адижес” и привредника, оснивача домаћих и регионалних компанија, који су изнели своја искуства, на семинару је говорио и Предраг Милићевић, руководилац Сектора маркетинга и комуникација РНИДС-а, чије је предавање било базирано на истраживањима које је РНИДС реализовао крајем 2022. и почетком 2023. године.

DigiTalk е-комерц дани

РНИДС је и ове године био пријатељ Digtalk е-комерц дана и конференције, који су одржани у хотелу „Војводина” у Зрењанину од 20. до 23. априла. Током догађаја представљени су резултати истраживања **Употреба дигиталних технологија у пословању**, коју је РНИДС спровео у јануару 2023. године.

SEEDIG 8

SEEDIG (Дијалог о управљању интернетом Југоисточне Европе) организовао је своје осмо годишње окупљање 6. и 7. новембра у Загребу. Тема овогодишњег скупа била је **Дигитално ван граница: регионална синергија за напредак заједнице**, а РНИДС је једна од организација која је подржала реализацију догађаја. У програму је учествовала Дијана Милутиновић, која је одржала предавање о ефектима који се постижу заједничким деловањем више организација на пољу сајбер безбедности.

07/

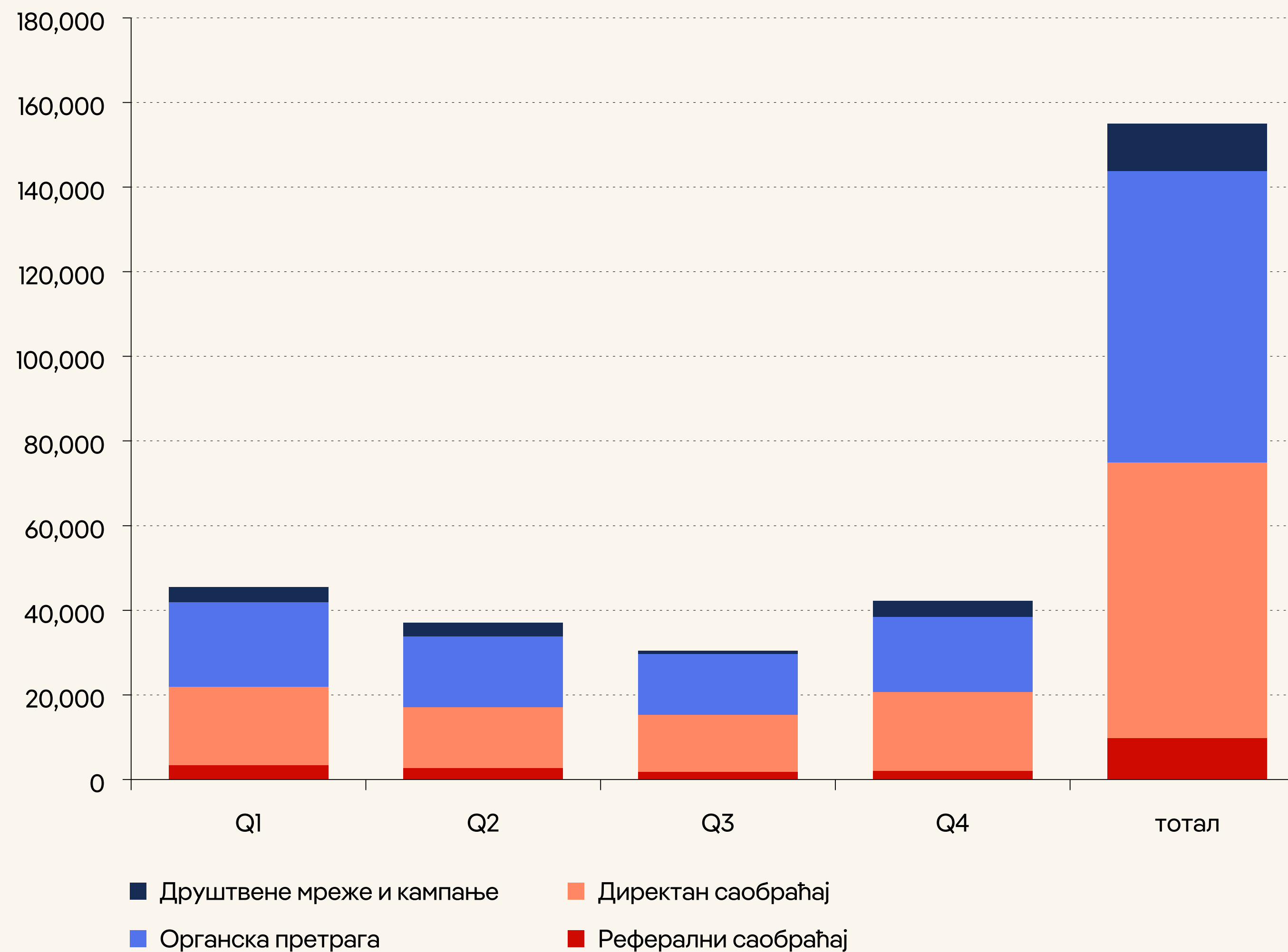
Сајт Фондације
рнидс.срб/рnids.rs

Сајт Фондације РНИДС је током 2023. године забележио 155 хиљада посета, што је око 3% ниже у односу на 2022. годину. Сајт је имао нешто више од 112 хиљада посетилаца, што је на сличном нивоу као и у 2022. години, а број прегледаних страница био је око пет хиљада мањи него у 2022. години и износио је нешто више од 315 хиљада. Као и у претходној години, највише посетилаца обрело се на сајту захваљујући органском саобраћају.

Ни 2023. године није било значајнијих промена у вези са типом садржаја због ког посетиоци долазе на сајт. Најпосећеније су биле странице на којима се обавља WHOIS претрага и преузимају подаци о називима домена, док је следећа најпосећенија страница била она са које се бесплатно преузимају фонтови ћириличких писама.

Саобраћај на ruids.rs

08/

Домен пројекат

У току је оптимизација РНИДС-овог Јутјуб канала преко кога се пласира и сав видео-садржај који се односи на Домен пројекат. Садржај се сада пласира и у краћем вертикалном формату, *shorts*, који органски доноси већи број прегледа.

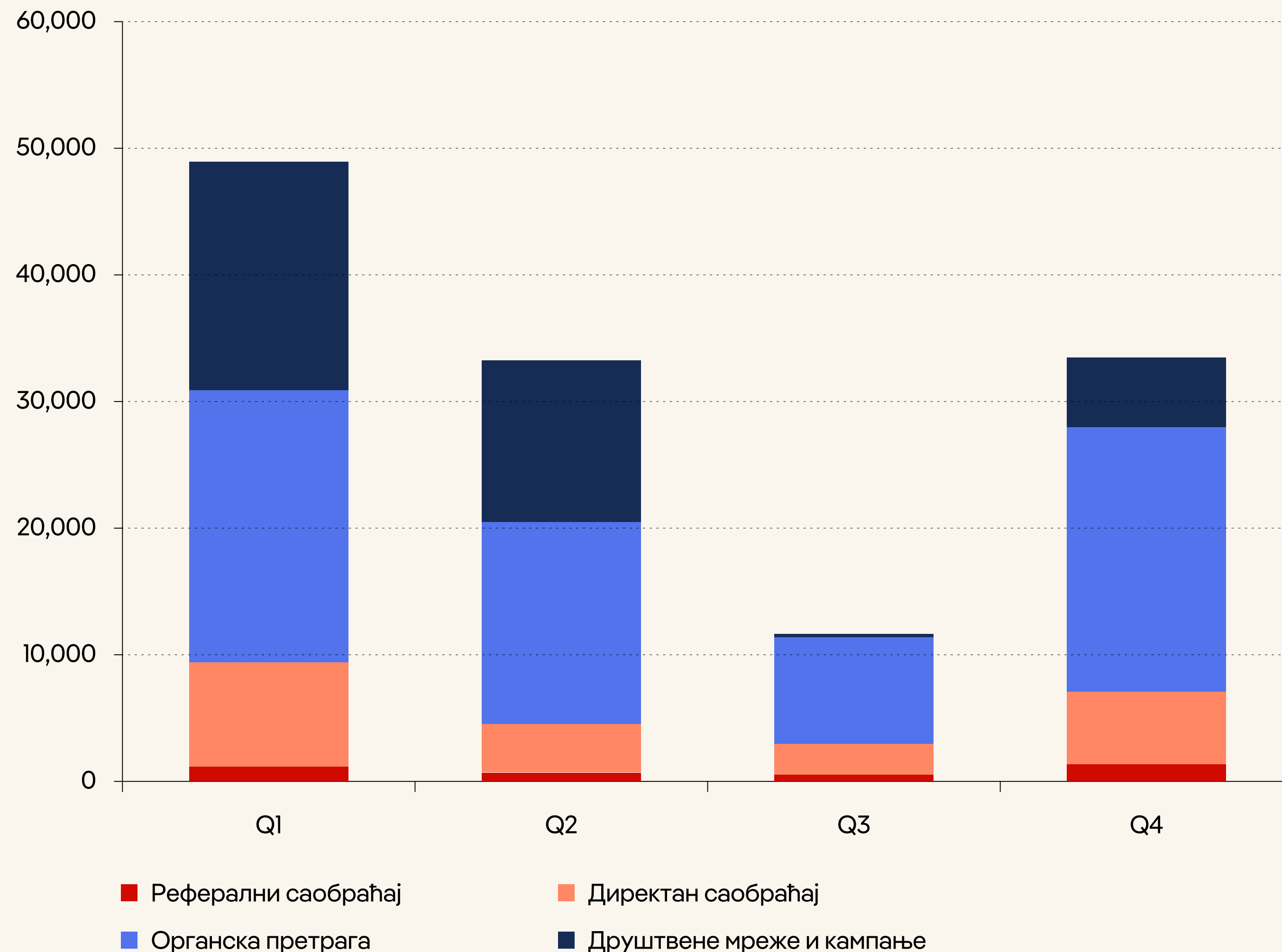
Од 2022. године domen.rs има нове канале комуникације на друштвеним мрежама Линкедин, Фејсбук и Инстаграм, и нови визуелни идентитет. Ово се показало као добро решење јер је крајњи садржај прилагођен циљној групи портала, чија је израда нове верзије у завршној фази.

Сајт домен.срб/ domen.rs

Током 2023. године сајт на адреси domen.srb/domen.rs наставили смо да обогаћујемо садржајима како на нове, тако и на већ устаљене теме, чиме смо придобили нове циљне групе. У 2023. години забележене су 93.332 посете и 62.941 посетилац. Садржај је ажуриран сваке недеље новим ауторским текстовима, једанпут месечно снимцима бесплатних вебинара pitajte.rs, као и добрим примерима употребе националног .rs домена у пословне сврхе. Крајем сваког месеца пласирани су **domen.rs интервјуи** који имају одличне реакције публике јер дају јасне одговоре на питања кључна за интернет пословање.

Број прегледаних страница на сајту за 2023. годину износи 105.763, а посетиоци су на страници проводили просечно један минут. На сајту се и даље у великој мери врше WHOIS претраге, што чини око 10% свих посета сајту, док је остатак посета распоређен на објављене садржаје.

Саобраћај на domen.rs

09/

РНИДС у медијима

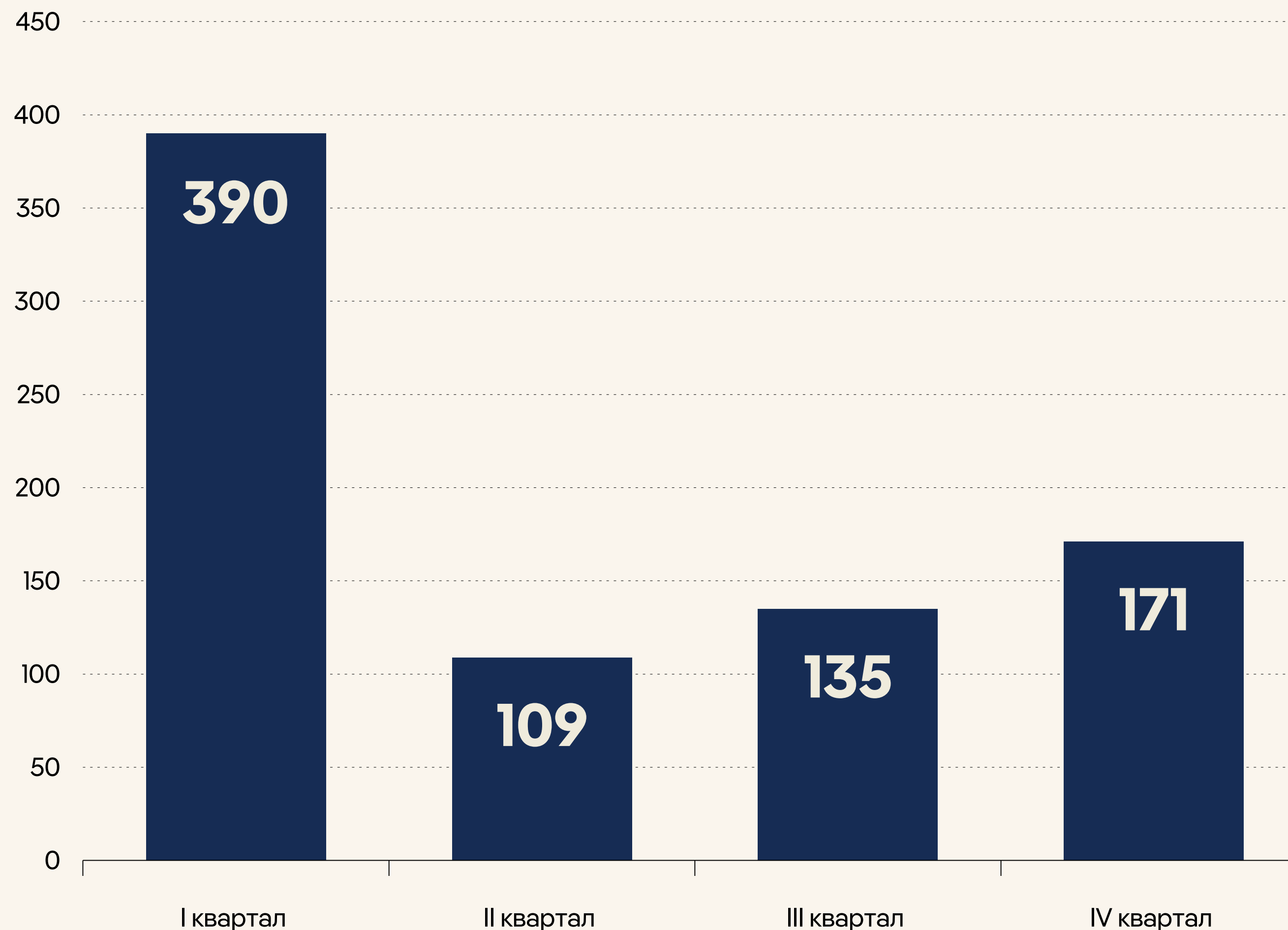

Током 2023. забележено је укупно 805 објава у свим врстама медија.

О РНИДС-овим активностима и националним доменима информисао је 141 различити медиј – 16 штампаних, пет телевизијских, три радио-станице и 117 интернет портала. У штампаним медијима забележено је укупно 77 објава, у телевизијским емисијама 21 прилог, радијским емисијама 12 прилога, а на интернет порталима укупно 695 објава.

Тема која је привукла највећу пажњу медија била је, као и претходних година, конференција ДИДС, са чак 282 објаве. Две подједнако занимљиве теме биле су сајбер безбедност и ћирилица – обележавање годишњице .срб домена и промоција новог типографског ћириличног писма Етар РНИДС. Пројекат „Локалац на интернету” заузео је своје место у локалној интернет заједници, али и у многим медијима током 2023. Још један догађај који је у већој мери привукао пажњу медија био је Српски форум о управљању интернетом (IGF Србија), који је организован у сарадњи са Министарством информисања и телекомуникација, и уз подршку већег броја домаћих и страних организација и институција.

Укупан број објава током 2023.

10/

Подршка заједници

Спонзорства и донације реализовани у 2023. години

Фондација РНИДС под друштвено одговорним пословањем подразумева бригу о заједници у којој послује. У складу с тим, труди се да помогне различите пројекте и различите организације којима би помоћ значила. Ове активности, које су врло важан сегмент рада Фондације, реализују се кроз спонзорства и донације, а пријаве су отворене током целе године.

Током 2023. године РНИДС је доделио 13 донација различитим организацијама и институцијама, међу којима су Уницеф, ISOC, Црвени крст, Прва крагујевачка гимназија, Регионални центар за младе таленте „Никола Тесла” и многи други.

Такође, додељено је 12 спонзорстава организацијама за различите пројекте. Међу њима су: Друштво за телекомуникације, Центар за развој каријере студената, Математички факултет, Удружење студената технике Европе – Београд, Зрењанински ИКТ кластер и други.

Пројекат „Локалац на интернету”

Овај пројекат је значајан за промоцију и степен препознатљивости бренда (енг. *brand awareness*) Домен пројекта и саме Фондације РНИДС. Ангажовани су модели и инфлуенсери који су пројекат промовисали својим циљним групама и креирана је кампања. Направљен је сајт lokalac.rs на коме се налазе фото-материјали и текст о пројекту, као и линк ка страници Локалац на сајту DechkoTzar, где је могуће купити артикле из ове колекције, које дизајнира DechkoTzar.

Сав приход од продаје артикала у онлајн продавници DechkoTzar и њиховим радњама иде у добротворне сврхе Центру за младе таленте „Никола Тесла” као помоћ за реализацију програмских активности, едукацију талентоване деце и младих научника, израду научно-истраживачких радова и припреме за такмичења.

У последњем кварталу 2023. дошли су и први резултати. Центар за младе таленте „Никола Тесла” је од ове донације обезбедио 22 котизације за учешће на интернационалном такмичењу STEMCO у пет научних дисциплина. На такмичењу су полазници Центра освојили 12 златних и 12 сребрних медаља. Наредна организација којој ћемо донирати новац је Математичка гимназија.

Остварујемо сарадњу и са пиваром „Догма”, која такође има хуманитарни карактер – од сваке продате лименке њиховог пива „локалац на интернету” 20 динара се донира удружењу *Discover Serbia* за пошумљавање Србије.

11/ Финансије

Финансијски положај Фондације је и током 2023. године био стабилан, карактерише се значајном ликвидношћу и сигурним пласманима.

Након спроведене независне ревизије добијено је, као и ранијих година, позитивно мишљење о финансијским извештајима Фондације за 2022. годину.

Укупни новчани приливи током 2023. износили су 227,7 милиона динара, од чега за потребе регистрације назива домена 222,5 милиона динара.

Пословни приходи су, настављајући тренд раста, порасли за 10,9% у односу на 2022. годину (скоро 2,5 пута више у односу на раст из претходне године).

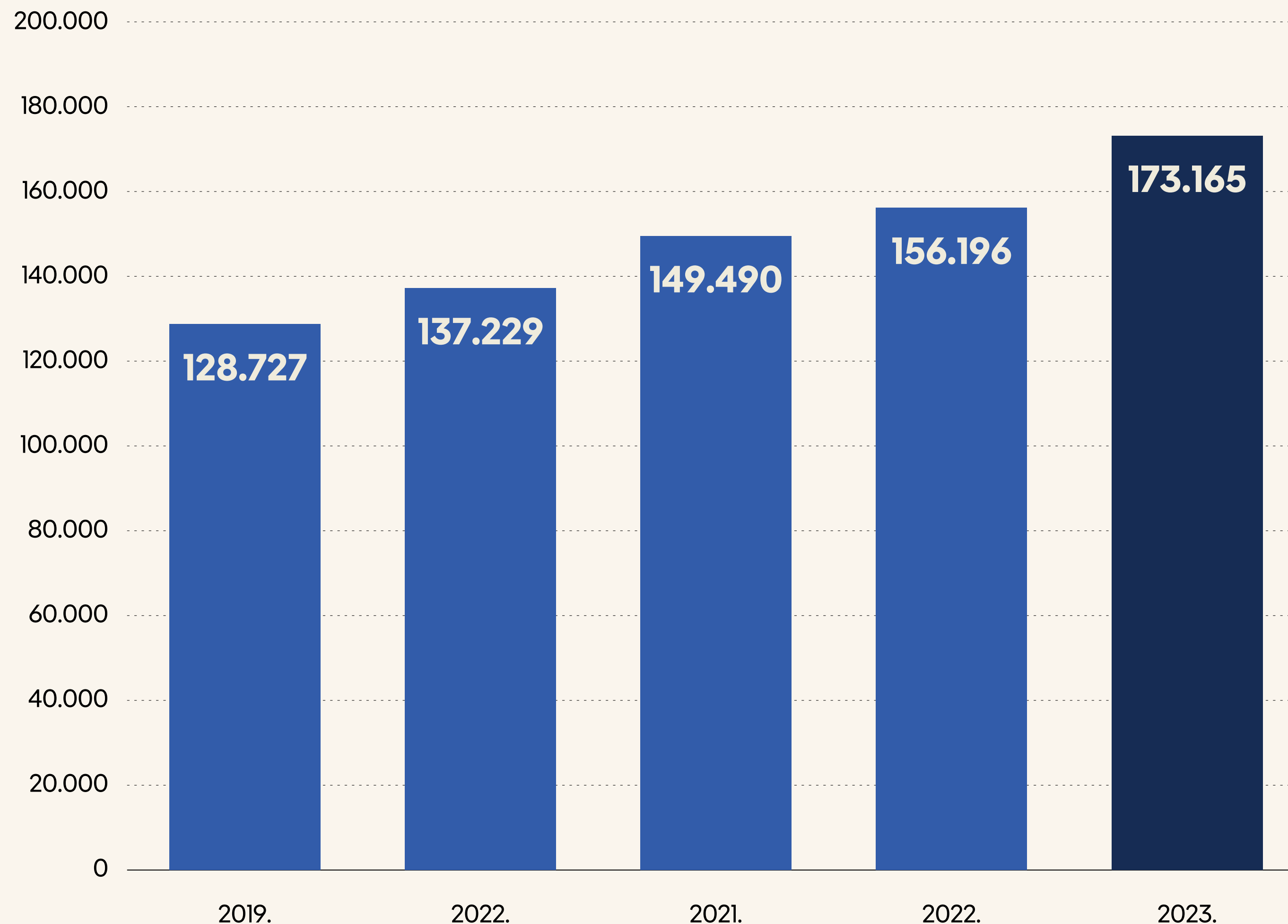
Средства	Износ у РСД	Износ у ЕУР
Средства у РСД	108.991.738	930.172
Средства у ЕУР	25.870.898	220.791
Хартије од вредности	46.517.959	397.000
Укупно	181.380.595	1.547.963

Ликвидност указује на стабилност и у 2023. години, о чему сведочи наредна табела.

Показатељ ликвидности	2021.	2022.	2023.
Општи рацио ликвидности	1,35	1,50	1,33
Текући рацио ликвидности	1,31	1,40	1,22
Готовински рацио ликвидности	0,63	0,76	0,67

Тренд раста пословних прихода

[хиљаде РСД]

12/ О нама

Фондација „Регистар националног интернет домена Србије” (РНИДС) управља регистром назива националних .rs и .срб домена и критичним деловима инфраструктуре за националне интернет домене, обезбеђујући њихово беспрекорно функционисање и несметану доступност из било које тачке интернета. РНИДС-у је управљање .rs и .срб доменима, уз подршку надлежног министарства Републике Србије, делегирао ICANN – организација одговорна за управљање глобалном адресном структуром интернета.

Своје пословање базирамо на најбољој пракси и искуствима водећих светских регистара интернет домена највишег нивоа, уз употребу савремених технолошких решења. На наше интернет сервисе ослања се преко 50.000 предузећа. Ако би неки назив домена био недоступан, веб-страница на њему не би била видљива, онлајн сервис на њему не би радио, а његови корисници не би могли да размењују електронску пошту. Кључни сервиси РНИДС-а раде на вишеструким локацијама и омогућавају непрекидно пружање услуга и у ситуацијама када дође до квара на опреми, или прекида у комуникацијама. Системи који подржавају .rs и .срб домене раде без прекида откако су наши национални домени постали видљиви на интернету.

Осим техничке, РНИДС има и административну улогу, јер дефинише правила која регулишу регистрацију назива националних домена, као и спорове у вези са њима.

Такође, РНИДС активно ради на едукацији и промовисању одговарајућег присуства на интернету. Знање које смо стекли током година делимо широм Србије кроз конференције и стручне скупове које организујемо, или на којима учествујемо, у сарадњи са представницима локалне интернет заједнице.

Фондација
"Регистар националног интернет домена Србије"
(РНИДС)

rnids.rs | ruids.srb

